

Til lovforslag nr. L 160

Folketinget 2016-17

OMTRYK
(Præcisering af indstillinger til
ændringsforslagene)

Betænkning afgivet af Kirkeudvalget den 26. april 2017

Betænkning

over

Forslag til lov om forsøg i folkekirken

[af kirkeministeren (Mette Bock)]

1. Ændringsforslag

Der er stillet 5 ændringsforslag til lovforslaget. Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget har stillet ændringsforslag nr. 1-4 og kirkeministeren har stillet ændringsforslag nr. 5.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 15. marts 2017 og var til 1. behandling den 23. marts 2017. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Kirkeudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 4 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og kirkeministeren sendte den 12. december 2016 dette udkast til udvalget, jf. KIU alm. del – bilag 11. Den 15. marts 2017 sendte kirkeministeren de indkomne høringssvar og et notat herom til udvalget.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 10 spørgsmål til kirkeministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret. Et af udvalgets spørgsmål og kirkeministerens svar herpå er optrykt som bilag 2 i betænkningen.

3. Indstillinger

Et *flertal* i udvalget (udvalget med undtagelse af DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af kirkeministeren stillede ændringsforslag. Flertallet vil stemme imod de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (DF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag. Såfremt ændringsforslag nr. 1-4 forkastes vil mindretallet redegøre for sin indstilling til lovforslaget ved 2. behandling.

4. Politiske bemærkninger

Socialdemokratiets, Socialistisk Folkepartis og Radikale Venstres medlemmer af udvalget bemærker, at de stemmer for lovforslaget, idet S, SF og RV i flere år har arbejdet for en modernisering af den folkekirkelige struktur og organisering. Dette arbejde er der p.t. ikke flertal for i Folketinget, men partierne ser forsøgsloven som en mulighed for menighedsrådene for at afprøve nye måder at organisere sig på decentralt og samarbejde mere på tværs af sognegrænser om konkrete forhold. S, SF og RV ser frem til, at der på baggrund af en evaluering af de enkelte forsøg foretages en systematisk erfaringsopsamling, der eventuelt kan føre til en revision af den kirkelige lovgivning.

Socialdemokratiet, Socialistisk Folkeparti og Radikale Venstre ser således forsøgsloven som et supplement til moderniseringen af folkekirkens organisering, hvor der i forsøgsloven især er fokus på at afprøve nye samarbejdsformer, der dels kan lette menighedsrådsarbejdet, dels styrke og udvikle det nære demokrati, menighedsråd, provstiudvalg og stiftsudvalg bygger på til gavn for liv og vækst i folkekirken.

Dansk Folkepartis medlemmer af udvalget bemærker, at DF i udgangspunktet er positiv over for lovforslaget og intentionen om at styrke menighedsrådenes frihed, men der er omvendt nogle knaster, der gør, at DF ikke umiddelbart kan stemme for. Det gælder specifikt de tvangsmekanismer, der er forslaget, hvor det ellers forsøges at styrke friheden i folkekirken. I § 3, stk. 2, fremgår det, at 30 pct. eller derover af menighedsrådene i et provsti ikke blot skal kunne tvinge provst og provstiudvalg til at deltage i et forsøg, men også tvinge provst og provstiudvalg til at betale for forsøget. Det finder DF er stærkt problematisk af flere grunde. Der er i forslaget ikke lagt noget loft over, hvad provstiudvalgene kan komme til at betale, og det kan i sidste instans betyde, at kirkeskatten kommer til at stige på grund af ekstraudgifter til forsøg og ekstra lønudgifter til de timer, som provsten skal bruge på forsøgene. DF vil stort set være modstander af

enhver ordning, der betyder at kirkeskatten kan stige. DF vil endvidere gøre opmærksom på, at provstikassen er en fælleskasse for alle menighedsrådene i provstiet. Det gælder også de menighedsråd, der under en forsøgsordning, vælger at stå uden for forsøget. Dersom 30 pct. af menighedsrådene tvinger provst og provstiudvalget til at være med i et forsøg og betale for forsøget, mens de resterende 70 pct. af menighedsrådene vælger at stå uden for, fordi de måske ikke bryder sig om forsøget, vil de 70 pct. af menighedsrådene indirekte være med til at betale for de 30 pct. forsøg. Det finder DF er uretfærdigt og usolidarisk.

Dansk Folkeparti er også modstander af, at kirkeministeren ifølge § 3, stk. 4, kan tvinge biskopper og stiftsøvrigheder til at deltage i forsøg, hvis et eller flere menighedsråd ønsker dette. Det er ikke tvungen, men friheden i folkekirken, som skal styrkes.

Dansk Folkeparti havde håbet, at kirkeministeren havde taget kritikken alvorligt og taget initiativ til at ændre lovforslaget, men det er ikke tilfældet. DF fremsætter derfor selv ændringsforslag om, at § 3 stk. 2-4 udgår, jf. ændringsforslag nr. 2. Hvis DF's ændringsforslag vedtages, kan Dansk Folkeparti stemme for forslaget.

Alternativets medlemmer af udvalget bemærker, at de stemmer for lovforslaget, da forslaget støtter op om en rummelig folkekirke, hvor der kommer yderligere fokus på nærdemokratiet, idet menighedsrådenes mulighed for at være menighedsråd på deres egen måde forbedres. ALT håber, at dette lovforslag vil være det første af flere i arbejdet med at modernisere folkekirken, så folkekirken i højere grad får mulighed for at leve op til dets medlemmers forskelligartede forventninger og forhåbninger.

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

5. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af et mindretal (DF):

Til § 3

1) I stk. 1 udgår », jf. dog stk. 2 og 4«. [Konsekvens af ændringsforslag nr. 2]

2) Stk. 2-4 udgår. [Fuld frivillighed for provstiudvalg, biskopper og stiftsøvrigheder til at indgå i forsøg]

Til § 4

3) I stk. 1 udgår »stk. 1,«. [Konsekvens af ændringsforslag nr. 2]

Til § 11

4) I stk. 2 udgår »stk. 2 og 3,«. [Konsekvens af ændringsforslag nr. 2]

Af kirkeministeren, tiltrådt af udvalget:

Til § 12

5) I stk. 1 ændres »den 1. maj 2017« til: »dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende«. [Ændring af ikrafttrædelsestidspunkt]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1-4

I § 3, stk. 2, lægges der med lovforslaget op til, at 30 pct. eller derover af menighedsrådene i et provsti skal kunne tvinge provstiudvalget til at deltage og betale for et forsøg. Ligeså indføres der også tvang ved § 3, stk. 4, da kirkeministeren ved denne bestemmelse kan tvinge biskopperne og stiftsøvrighederne til at deltage i forsøg. Tvang er uforeneligt med den almindelige frihedstradition, der hersker i folkekirken, og de tvangsmekanismer, der lægges op til, er i øvrigt i strid med selve ånden i lovforslaget, der netop drejer sig om at øge friheden inden for folkekirken. Derudover vil § 3, stk. 2, have en økonomisk slagside, da mindst 30 pct. af menighedsrådene ikke blot vil kunne tvinge provstiet til at forestå forsøgene, men også til at betale af provstiets fælleskasse. Der er altså en stor økonomisk fordel for menighedsrådene i at gå sammen med andre menighedsråd, således at de da selv slipper for at betale af egne ligningsmidler. Det kan blive så dyrt i ekstraudgifter og ekstra provstetimer for provstikassen, at kirkeskatten potentielt vil stige, hvilket er meget u hensigtsmæssigt. Dersom ændringsforslaget vedtages, vil det være udgiftsneutralt, da menighedsrådene selv skal betale for deres forsøg over den kirkelige ligning.

Til nr. 5

Det foreslås, at lovforslagets ikrafttrædelsestidspunkt ændres til dagen efter bekendtgørelsen i Lovtidende.

Baggrunden for forslaget er, at der skal sikres ordentlig tid til behandlingen af lovforslaget i Folketinget, herunder til den nærmere tilrettelæggelse af Folketingets arbejde og til den efterfølgende stadfæstelse.

Christian Langballe (DF) nfm. Morten Marinus (DF) Lise Bech (DF) Ib Poulsen (DF) Dorthe Ullemose (DF)

Alex Ahrendtsen (DF) Louise Schack Elholm (V) Erling Bonnesen (V) Carl Holst (V) Jane Heitmann (V)

Anni Matthiesen (V) Bertel Haarder (V) Leif Mikkelsen (LA) Henrik Dahl (LA) Naser Khader (KF)

Flemming Møller Mortensen (S) Daniel Toft Jakobsen (S) Malte Larsen (S) Karen J. Klint (S) fmd.

Lennart Damsbo-Andersen (S) Pernille Schnoor (ALT) Rasmus Prehn (S) Bruno Jerup (EL) Stine Brix (EL)

Ulla Sandbæk (ALT) Carolina Magdalene Maier (ALT) Marianne Jelved (RV) Trine Torp (SF) Pia Olsen Dyhr (SF)

Inuit Ataqatigiit, Tjóðveldi og Javnaðarflokkurin havde ikke medlemmer i udvalget.

Socialdemokratiet (S)	46	Socialistisk Folkeparti (SF)	7
Dansk Folkeparti (DF)	37	Det Konservative Folkeparti (KF)	6
Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	34	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Enhedslisten (EL)	14	Tjóðveldi (T)	1
Liberal Alliance (LA)	13	Javnaðarflokkurin (JF)	1
Alternativet (ALT)	10	Uden for folketingsgrupperne (UFG)	1
Radikale Venstre (RV)	8		

Bilag 1**Oversigt over bilag vedrørende L 160**

Bilagsnr.	Titel
1	Hørings svar og høringsnotat, fra kirkeministeren
2	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
3	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	1. udkast til betænkning
5	Fejloprettelse
6	Ændringsforslag, fra kirkeministeren
7	2. udkast til betænkning
8	Ændringsforslag, fra kirkeministeren
9	3. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 160

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om baggrunden for, at ikrafttrædelsesdatoen er forslået til den 1. maj, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om økonomistyringen for lovforslaget, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om hensigtsmæssigheden i, at 30 pct. af menighedsrådene i et provsti kan pålægge provstiudvalget at deltage og finansiere forsøg, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
4	Spm. om, hvorfor der indføres tvang i forhold til provst og biskops deltagelse i forsøg, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
5	Spm. om at stimulere til en højere grad af ansvarlighed, hvis de pågældende forsøg blev finansieret af de enkelte menighedsråds kirkelige ligning, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
6	Spm. om, hvorfor Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter (FUV) har fået mandat til at evaluere forsøgene, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
7	Spm. om, hvordan proceduren vil være, fra et forsøg igangsættes til evaluering af loven, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
8	Spm. om, hvilke konsekvenser det vil have for henholdsvis Fællesfondens budgetplanlægning og tilrettelæggelsen af de lokale kirkeskatteprocenter, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
9	Spm. om sammensætning af og kommissorium for den påtænkte følgegruppe, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå
10	Spm. om ændringsforslag som sikrer, at provstier, biskopper og stiftsøvrigheder ikke kan pålægges at deltage i forsøg, til kirkeministeren, og ministerens svar herpå

Bilag 2**Et af udvalgets spørgsmål til kirkeministeren og dennes svar herpå**

Spørgsmål 1 og kirkeministerens svar herpå er optrykt efter ønske fra S.

Spørgsmål 1

Ministeren bedes redegøre for baggrunden for, at ikrafttrædelsesdatoen er foreslået til den 1. maj og i forlængelse heraf oplyse, om ministeren vil tage initiativ til at udskyde ikrafttrædelsesdatoen.

Svar på spm. 1

For at sikre en vis fremdrift forventes de første forsøg iværksat ved kirkeårets start 2017, hvilket forudsætter en relativ stram tidsplan for lovforslagets vedtagelse.

Under forudsætning af lovforslagets vedtagelse er det min hensigt umiddelbart efter lovens ikrafttræden at udbyde et forsøgskatalog med en række forsøgsrammer, som er udarbejdet af og drøftet med en række repræsentanter for Landsforeningen af Menighedsråd, biskopperne, Danmarks Provsteforening, stiftskontorcheferne i samarbejde med Kirkeministeriet. Det drejer sig om følgende forsøgsrammer:

1. Forsøgsramme vedr. placering af formålsbestemte puljer i provstiuvalgskassen.
2. Forsøgsramme vedr. organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – Bevillingssamarbejdet.
3. Forsøgsramme vedr. organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – Budgetsamrådsmodellen.
4. Forsøgsramme vedr. samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og –vedligeholdelse om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør.
5. Forsøgsramme vedr. samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og –vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf placeres i provstiet.
6. Forsøgsramme vedr. placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiet.
7. Forsøgsramme vedr. ny organisering af menighedsrådets arbejde – Fra roller til ansvar og opgaver.
8. Forsøgsramme vedr. fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale.

Forsøgsrammerne er til brug for Kirkeudvalget beskrevet nærmere i det bilag, som vedlægges mit svar.

Nogle af forsøgsrammerne efterspørges i høj grad, og det er min vurdering, at interesserede menighedsråd forholdsvis hurtigt vil kunne træffe beslutning om deltagelse eller ej, jf. nedenfor om trin 1. For disse forsøgsrammer vil det være hensigtsmæssigt med en forholdsvis kort ansøgningsfrist. Hertil kommer, at disse forsøg er afhængige af budgetprocessen hos menighedsråd og provstiuvalg

Det er således min hensigt at udbyde de 8 forsøg, der er nævnt ovenfor, umiddelbart efter lovens ikrafttræden.

Det er også min hensigt at fastsætte ansøgningsfristerne for disse forsøgsrammer, som udbydes i 2017, under hensyntagen til, om forsøgsrammerne omhandler intern eller ekstern organisering, og dermed hvorvidt processen er afhængig af budgetprocessen. Fristerne fastsættes ligeledes under hensyntagen til forsgenes karakter, herunder behovet for oplysningsarbejde og tid til lokal drøftelse.

Fristerne fastsættes således på følgende måde:

1. Trin

Forsøgsrammerne 1, 2 og 3 udbydes umiddelbart efter lovens ikrafttræden med en kort ansøgnings- og godkendelsesfrist med henblik på igangsættelse 1. januar 2018.

Iværksættelse af forsøg under disse forsøgsrammer er afhængig af budgetprocessen, hvorfor ansøgnings- og godkendelsesfristerne så vidt muligt bør tage højde for denne. Det betyder, at der inden som-

merferien skal være tid både til menighedsrådenes drøftelse af, om de vil deltage eller ej, til menighedsrådenes udfyldelse af forsøgsskabelonen, der udgør ansøgningen, og til ministeriets behandling af ansøgningerne, hvor sagsbehandlingen skal være afsluttet inden udgangen af juni 2017. Jeg agter at fastsætte ansøgningsfristen til primo juni 2017.

Det er min vurdering, at denne tidsplan er realistisk og hensigtsmæssig, da der er tale om forsøgsrammer, som efterspørges meget, og hvor menighedsrådene derfor forholdsvist hurtigt kan træffe beslutning om deltagelse eller ej.

2. Trin

Forsøgsrammerne 7 og 8 udbydes ligeledes umiddelbart efter lovens ikrafttræden. Disse forsøg skal iværksættes 1. søndag advent 2017, således at den ændrede interne organisering kan indgå i den årlige konstituering i menighedsrådet.

Det er min hensigt at fastsætte fristerne for disse forsøg, så menighedsrådets ansøgning skal være indsendt senest den 1. oktober 2017, og ministeriets godkendelse foreligger senest 1. november 2017. Med disse ansøgningsfrister bliver der god tid til menighedsrådets interne drøftelser på menighedsrådsmøder i august og september.

3. Trin

Forsøgsrammerne 4, 5 og 6 udbydes ligeledes umiddelbart efter lovens ikrafttræden men tænkes først iværksat 1. januar 2019.

Begrundelsen for, at disse forsøg først igangsættes 1. januar 2019, er, at forsøg under disse forsøgsrammer adskiller sig væsentligt fra lovens grundlæggende forudsætninger i forhold til placering af opgaver, kompetence og finansiering mellem niveauerne i folkekirken.

Derfor er en større oplysningsindsats og bedre tid til lokal drøftelse og planlægning både i menighedsråd og i provstiudvalget hensigtsmæssig, før forsøget sættes i gang.

Det er min hensigt at fastsætte ansøgningsfristen til 15. februar 2018, mens fristen for ministeriets godkendelse fastsættes til 1. maj 2018.

Hermed vil ministeriets godkendelse foreligge i god tid, inden menighedsrådet senest den 15. juni skal behandle sit budgetbidrag og indføre beslutning herom i beslutningsprotokollen.

Jeg kan i den forbindelse henvise til lovforslagets bemærkninger til § 4, stk. 6, hvor det fremgår:

»Baggrunden for, at ministeren bemyndiges til at fastsætte frister i forbindelse med forsøg, herunder iværksættelsestidspunktet for det enkelte forsøg, er netop, at der kan være stor forskel på arten af forsøg og dermed på hvilke ansøgnings- og godkendelsesfrister, der vil være relevante. Der er bl.a. forskel på, i hvilket omfang økonomi i forsøg er afhængig af budgetprocessen. Der er således forskel på, om forsøg indebærer, at opgaver placeres hos en anden kirkelig myndighed eller om forsøg omhandler den interne organisering i menighedsråd. Der vil i den forbindelse med fastsættelsen af frister blive lagt afgørende vægt på hensynet til budgetprocessen og en sammenhæng mellem ansøgningsfrist og godkendelsesfrist.

I de tilfælde, hvor forsøg har væsentlige budgetmæssige konsekvenser, forventes kirkeministeren at træffe afgørelse om godkendelse af forsøg senest den 1. juni i det pågældende år og dermed tage højde for menighedsrådenes budgetplanlægning. Det fremgår således af § 2, stk. 1 og 2, i cirkulære om kirke- og provstiudvalgskassernes budget, regnskab og revision m.v., at provstiudvalget skal udmelde de foreløbige driftsrammer for kirkekasser til menighedsrådene senest den 15. april. Menighedsrådet behandler senest den 15. juni budgetbidraget og indfører beslutning herom i beslutningsprotokollen. Menighedsrådene indberetter budgetbidrag for kirkekasserne i Økonomiportalen senest den 15. juni. Det forudsættes således ved den foreslåede bestemmelse, at kirkeministeren som udgangspunkt træffer afgørelse om godkendelse af forsøg senest den 1. juni i det pågældende år, således at menighedsrådene kan indarbejde udgifterne til forsøget i budgetbidraget.«

Jeg vil orientere menighedsråd, provstiudvalg, biskopper og stiftsøvrigheder om denne besvarelse, sådan at de får en status på mine overvejelser om, hvilke forsøgsrammer det er hensigten at udbyde, hvis lovforslaget vedtages.

Afslutningsvis kan jeg oplyse, at jeg efter drøftelse med Lovsekretariatet om tidspunktet for 2. og 3. behandlingen af lovforslaget agter at fremsætte et ændringsforslag, således at ikrafttrædelsesdatoen udskydes til den 10. maj 2017.

Bilag til svar på spm. 1

Forventet forsøgskatalog 2017

Følgende forsøgsrammer forventes at blive udbudt i 2017:

1. Forsøgsramme vedr. placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen.
2. Forsøgsramme vedr. organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – Bevillingssamarbejdet.
3. Forsøgsramme vedr. organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed – Budgetsamrådsmodellen.
4. Forsøgsramme vedr. samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og -vedligeholdelse om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør.
5. Forsøgsramme vedr. samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf placeres i provstiudvalget.
6. Forsøgsramme vedr. placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget.
7. Forsøgsramme vedr. ny organisering af menighedsrådets arbejde – Fra roller til ansvar og opgaver.
8. Forsøgsramme vedr. fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale.

Lovens grundlæggende præmis er frivillighed for menighedsrådene. Det er således en forudsætning for deltagelse i forsøg, at det enkelte menighedsråd ved simpelt flertal har truffet beslutning om dette.

Formålet med forsøgsloven er at sikre en systematisk erfaringsopsamling med henblik på at sikre et validt grundlag for en evt. revision af den kirkelige lovgivning. Derfor er det en forudsætning for igangsættelse af forsøg, at der i forbindelse med forsøgene foretages en evaluering. Evalueringen foretages ifølge lovforslagets § 8 af Folkekirkens Uddannelses- og Videnscenter.

Der er ligeledes mulighed for, at forsøgene faciliteres både i forbindelse med idéfasen og udførelsesfasen, således at der sikres en hensigtsmæssig understøttelse af de konkrete forsøg.

I forbindelse med de forsøgsrammer, der vedrører flytning af opgaver, kompetence og finansiering mellem niveauer i folkekirken, vil der blive taget stilling til tilsynsforpligtelsen.

I det følgende foretages en uddybende beskrivelse af de enkelte forsøgsrammer, som forventes udbudt i 2017.

Forsøg 1-3 beskrives mere uddybende, da der forventes at blive fastsat en kortere ansøgningsfrist for dem end for de øvrige forsøgsrammer.

Ad 1 – Forsøgsramme vedr. placering af formålsbestemte puljer i provstiudvalgskassen

En af de typer samarbejde, ministeriet har fået ansøgninger om de senere år, er puljer i provstiudvalgskassen. Her ønsker man fx en pulje til strategiarbejde, en generel anlægspulje eller en kirkekalkningspulje. En pulje på provstiniveau kan sikre bedre prioritering af midler på tværs i provstiet og en fleksibel udbetaling efter behov.

I denne forsøgsramme gives der mulighed for, at der i provstiudvalgskassen oprettes en eller flere formålsbestemte puljer, der bestyres af provstiudvalget.

Puljens formål skal være defineret i en vedtægt. Formålet med puljen skal være konkret. Det er således ikke tilstrækkeligt, at puljen skal anvendes til det kirkelige liv i sognet. Det er til gengæld tilstrækkeligt, hvis formålet fx er markering af reformationsjubilæet eller en innovationspulje til nye initiativer, som ikke var taget op i forbindelse med den ordinære budgetproces.

Puljen skal minimum være på 50.000 kr. om året for at kunne komme i betragtning som til forsøg under denne forsøgsramme.

I forlængelse af prioriteringsarbejdet i provstiet er det muligt at prioritere bestemte områder. Ændringen giver provstiudvalg og menighedsråd mulighed for at prioritere midlerne bedst muligt til de projekter, som bedst understøtter provstiets målsætninger.

Puljen kan således anvendes til såvel forundersøgelser som konkrete projekter.

I den eksisterende ordning er det et krav, at den fulde bevillingsramme til drift og konkrete bevillinger til anlægsprojekter bliver udmøntet til menighedsrådene i budgetprocessen – og dermed senest den 15. september året før budgetåret. Det kræver, at konkrete tiltag skal være afklaret i løbet af budgetprocessen, eller at man alternativt bliver »låst« efter forundersøgelsen, da man må afvente næste budgetproces, inden resultatet af en forundersøgelse kan igangsættes. Det er målsætningen med forsøgsrammen at gøre denne proces mere fleksibel, og hurtig.

Midlerne til puljen udbetales til provstiudvalgskassen. Udmøntningen til de konkrete projekter kan ske på to måder:

1. Midlerne overføres efter ansøgning fra menighedsrådene til kirkekassen, som afholder udgifterne.
2. Udgifterne afholdes af provstiudvalgskassen.

Model 1 sikrer gennemsigtigheden i det enkelte menighedsråds regnskab, da udgiften kommer til at fremgå sammen med alle menighedsrådets øvrige udgifter. Desuden vil det være muligt at fradrage moms i kirkekassen – dette er (normalt) ikke muligt i provstiudvalgskassen.

Model 2 er den administrativt enkleste, da der ikke skal overføres penge mellem to kasser.

Kontoplanen for folkekirkens lokale kasser vil blive tilpasset, så den passer til begge modeller.

Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for puljen. Rammen for puljen fastsættes i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet med stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er tilstede. Menighedsrådene tager altså stilling til puljens størrelse.

Menighedsråd, som ikke deltager i puljesamarbejdet, skal således på budgetsamrådet være med til at tage stilling til puljens størrelse. Provstiudvalget har ikke adgang til at ændre puljens størrelse.

Med lovforslagets § 11, stk. 2, foreslås det, at udgifter til forsøg i medfør af § 3, stk. 2 og 3, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Ved disse forsøg nedsættes ligningentil de menighedsråd, der deltager, tilsvarende som led i den almindelige budgetproces. Det vil sige, at ved et tilsvarende aktivitetsniveau er der ikke nye ligningsmidler i spil. I den forbindelse skal det nævnes, at det er provstiudvalget eller det besluttende budgetsamråd, som træffer beslutning om størrelsen på ligningsbeløbet til den enkelte kirkekasse.

Menighedsråd, som ikke ønsker at deltage i puljesamarbejdet, kan ikke tvinges til at deltage. Menighedsråd som ikke deltager, skal således som del af den løbende budgetproces have tildelt midler efter den normale proces.

Afhængigt af udbetalingsmodellen vil regnskabet for projekterne indgå i regnskabet for provstiudvalgskassen eller kirkekassen.

Ad 2 og 3 – Forsøgsramme vedr. organisering af samarbejder som selvstændig juridisk enhed hhv. bevillingssamarbejdet og budgetsamrådsmodellen

Flere store samarbejder har udtrykt ønske om at kunne arbejde som en selvstændig juridisk enhed med bl.a. eget cvr-nummer og momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS samt adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen (altså en sidestilling med menighedsrådene).

Det er hensigten at udbyde to modeller, hvor menighedsrådenes overordnede ansvar for prioriteringen af midler til samarbejdet fastholdes samtidig med, at der skabes bedre indsigt/transparens i samarbejdets økonomi gennem selvstændigt budget og regnskab i Økonomiportalen.

Ad 2 – Bevillingssamarbejdet

Med denne forsøgsramme bliver der mulighed for, at:

1. Samarbejder med en samlet omsætning på over 1.000.000 kr. og mindst 2 årsværk kan oprettes som selvstændig juridisk enhed i den folkekirkelige struktur. Den fastsatte størrelse på beløbet og antallet af årsværk vil indgå som en del af evalueringen af forsøgsrammen i forhold til, om disse er hensigtsmæssige i forhold til samarbejdernes karakter. Der er krav om en selvstændig bestyrelse for samarbejdet. Bestyrelsen skal bestå af minimum 2/3 læge menighedsrådsmedlemmer, som repræsenterer de i samarbejdet deltagende menighedsråd. Herudover kan præster fra de deltagende menighedsråd indgå i bestyrelsen, ligesom sagkyndige medlemmer, der er medlemmer af folkekirken, kan indgå.
2. Menighedsrådene kan yde en driftsbevilling til samarbejder månedsvist eller kvartalsvist. Udbetalingen bogføres som et samlet beløb i kirkekassens regnskab. Specifikationen sker i samarbejdets regnskab. Menighedsrådene udarbejder bevillingsbrevene, hvor den forventede udbetaling til samarbejdet fastlægges. Anlægsarbejder skal fortsat godkendes af provstiudvalget og bevilges igennem et eller flere af menighedsrådene som deltager i samarbejdet.

Menighedsrådet sikres med denne model fortsat kontrol med midlerne, men bogføring og opfølgning gøres lettere, da der kun skal bogføres et beløb pr. udbetaling i kirkekassen.

Hvis flere menighedsråd bevilger midler til samarbejdet, er det nødvendigt at holde et eller flere koordinerende møder mellem menighedsrådene, hvor økonomien fastlægges. Kirkeministeriet er indstillet på, at finansiering fortsat kan ske via én kirkekasse, hvis det ønskes, og det vurderes mest hensigtsmæssigt af praktiske grunde, men anbefaler, at udgiften fordeles på alle deltagende kirkekasser.

Menighedsrådet har, hvis der bliver behov for besparelser, fortsat mulighed for at ændre bevillingen til samarbejdet. Dette vil få betydning for samarbejdets drift og kan nødvendige gøre, at samarbejdet tilpasser sit budget. Ændringen vil dog i disse tilfælde være udtryk for menighedsrådets direkte prioritering. I tilfælde af flere deltagende menighedsråd i samarbejdet, skal ændringer i bevillingen koordineres.

Samarbejdet kvalificeres til at få status som selvstændig juridisk enhed, og oprettes med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS m.v. Desuden får samarbejdet adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.

Der er tale om en sidestilling med menighedsrådene på den administrative front. Provstiudvalgets kompetencer til at fastsætte rammer for driftsudgifter og bevillinger til anlæg berøres ikke. Repræsentanter for samarbejdet deltager dog kun i budgetsamrådet med observatørstatus.

Det er således centralt i bevillingsmodellen, at det fortsat er menighedsrådet, som prioriterer samarbejdets økonomi og midlerne på tværs af aktivitetsområder. Bestyrelsen for samarbejdet skal herefter udarbejde budget inden for rammerne af det, som menighedsrådene stiller til rådighed.

Samarbejdet skal således udarbejde budget parallelt med menighedsrådene, aflevere kvartalsrapporter parallelt med menighedsrådene og aflevere årsregnskab parallelt med menighedsrådene.

Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så der løbende kan træffes beslutninger om samarbejdet – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler m.v.

Regnskabet aflægges i Økonomiportalen efter samme principper som menighedsrådene. Placeringen af regnskabet i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs i forhold til fx kirkegårdens aktiviteter og sammenholde med andre kirkegårde inden for provstiet.

Regnskabet for samarbejdet offentliggøres på sogn.dk.

Ad 2 – Budgetsamrådsmodellen

Med denne forsøgsramme bliver der mulighed for, at:

1. Samarbejder med en samlet omsætning på over 1.000.000 kr. og mindst 2 årsværk tilknyttede mandetimer kan oprettes som selvstændig juridisk enhed i den folkekirkelige struktur. Den fastsatte størrelse på beløbet og antallet af årsværk vil indgå som en del af evalueringen af forsøgsrammen i forhold til, om disse er hensigtsmæssige i forhold til samarbejdernes karakter. Der er krav om en selvstændig bestyrelse for samarbejdet. Bestyrelsen skal bestå af minimum 2/3 læge menighedsrådsmedlemmer, som repræsenterer de i samarbejdet deltagende menighedsråd. Herudover kan præster fra de deltagende menighedsråd indgå i bestyrelsen, ligesom sagkyndige medlemmer, der er medlemmer af folkekirken, kan indgå.
2. Der indføres krav om, at beløb afsat til samarbejdet vedtages af menighedsrådene på budgetsamrådet ved stemmeflertal (simpelt flertal) blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter. Det er en forudsætning, at mindst halvdelen af menighedsrådsrepræsentanterne er tilstede. Beløbet kan herefter ikke ændres af provstiudvalget – heller ikke selv om provstiudvalget fortsat har kompetencen til at fastsætte ligningsbeløbet til menighedsråd, provstiudvalg og evt. 5 %-midler.

Med denne forsøgsramme bliver det muligt for menighedsrådene kun at skulle forholde sig til samarbejdets økonomi én gang i løbet af året – i forbindelse med budgetsamrådet. Det er løbende muligt for menighedsrådene at følge samarbejdets økonomi via kvartalsrapporter og årsregnskab.

Samarbejdet kvalificeres til at få status som selvstændig juridisk enhed og oprettes med eget cvr-nummer, eget momsregnskab, egen arbejdsgiver i FLØS m.v. Desuden får samarbejdet adgang til at udarbejde budget og regnskab i Økonomiportalen.

Der er tale om en sidestilling med menighedsrådene på den administrative front. Det er dog kun menighedsrådene, som deltager med stemmeret på budgetsamrådet. Repræsentanter fra samarbejdet kan deltage på budgetsamrådet med taleret.

Hvor menighedsrådenes rammebevilling til drift og bevillinger til anlæg fastsættes af provstiudvalget, er dette ikke tilfældet for samarbejdet. For samarbejdet fastsættes rammen i stedet af menighedsrådene på budgetsamrådet. Menighedsrådene, også dem som ikke deltager i samarbejder, tager altså stilling til samarbejdets økonomi på budgetsamrådet.

Der skal være stemmeflertal blandt de fremmødte menighedsrådsrepræsentanter for det fastsatte beløb, jf. ovenfor. Selv om man ikke deltager i samarbejdet, er man med til at tage stilling, da beløbet til samarbejdet efterfølgende ikke er tilgængeligt for fordeling til menighedsrådenes kasser.

Provstiudvalget skal efter fastsættelse af beløbet sikre, at der kan udbetales et ligningsbeløb svarende til det besluttede til samarbejdet. Provstiudvalget har ikke adgang til at ændre beløbets størrelse.

Menighedsråd, som ikke ønsker at deltager i samarbejdet, kan ikke tvinges til at deltage. Menighedsråd, som ikke deltager, skal således som del af den løbende budgetproces have tildelt midler efter den normale proces.

I tråd med lovforslagets § 11, stk. 2, nedsættes ligningen til de menighedsråd, der deltager, tilsvarende som led i den almindelige budgetproces. Det vil sige, at ved et tilsvarende aktivitetsniveau er der ikke nye ligningsmidler i spil. I den forbindelse skal det nævnes, at det er provstiudvalget eller det besluttende budgetsamråd, som træffer beslutning om størrelsen på ligningsbeløbet til den enkelte kirkekasse.

Ligningsbeløbet udbetales herefter direkte til samarbejdet uden menighedsrådenes mellemkomst – menighedsrådene har allerede truffet deres beslutning på budgetsamrådet.

Samarbejdet skal herefter udarbejde budget parallelt med menighedsrådene, aflevere kvartalsrapporter parallelt med menighedsrådene og aflevere årsregnskab parallelt med menighedsrådene.

Regnskabet aflægges i Økonomiportalen efter samme principper som menighedsrådene. Placeringen af regnskabet i Økonomiportalen giver samlet overblik og gør det muligt for provstiudvalget at lave sammenstillinger på tværs i forhold til fx kirkegårdens aktiviteter og sammenholde med andre kirkegårde inden for provstiet.

Regnskabet for samarbejdet offentliggøres på sogn.dk.

Budgetter, kvartalsrapporter og årsregnskaber gøres tilgængelige for de deltagende menighedsråd løbende, så de på næste budgetsamråd kan træffe en velunderbygget beslutning om samarbejdets økonomi – herunder om samarbejdet skal bruge af opsparede midler m.v.

Ad 4 – Forsøgsramme vedr. samarbejde mellem menighedsråd om fælles bygningsadministration og -vedligeholdelse om udlicitering af hele eller dele af opgaven til ekstern leverandør

Mange menighedsråd oplever visse opgaver for tunge og tidskrævende og ønsker at placere dem i eksternt regi. Dette er der allerede mulighed for i dag. Udfordringen er imidlertid, at nogle menighedsråd ikke er bevidste om denne mulighed eller finder, at det er for besværligt at give sig i kast med. Derfor har denne forsøgsramme til formål at synliggøre muligheden for at placere opgaver ved en ekstern leverandør.

En af de opgaver, der er blevet peget på i denne forbindelse, er bygningsadministration og -vedligeholdelse. I forsøgsrammen afprøver menighedsråd at samarbejde om udlicitering til ekstern leverandør af hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen.

Bygningsadministration og -vedligeholdelse finansieres af de kirkelige kasser, hvilket betyder, at menighedsråd kan samarbejde om at udbyde opgaven til en ekstern leverandør i medfør af § 42 a i menighedsrådsloven. Hvis de ønsker det, kan samarbejdet finansieres over provstiudvalgskassen jf. § 43 a. Der skal udarbejdes en vedtægt for samarbejdet, som skal offentliggøres på stiftets hjemmeside.

Menighedsrådene beholder det fulde ansvar (kompetencen), og det er kun selve opgaven, der placeres ved ekstern leverandør. Ligning er altså ikke i spil i forhold til denne forsøgsramme.

Ad 5 og 6 – Forsøgsrammer vedr. samarbejde mellem menighedsråd om flytning af opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering til provstiudvalget

I forbindelse med kampagnen »Bort med kirkebøvlet, Bertel« er der kommet forslag om, at man ændrer reglerne vedr. samarbejde mellem menighedsråd, således at menighedsråd får mulighed for at flytte nogle eller alle administrative opgaver (økonomi, bygningsadministration og -vedligeholdelse og personaleadministrationen), ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering til provstiudvalget, så der frigøres ressourcer til de kirkelige opgaver. Der er konkret blevet peget på, at det vil være relevant at kunne placere opgaver m.v. i provstiudvalget.

Ad 5 – Forsøgsramme vedr. samarbejde mellem menighedsråd, hvor hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf placeres i provstiudvalget.

I de konkrete forsøg afprøver enkelt-menighedsråd og samarbejdende menighedsråd en organisationsform, hvor de placerer hele eller dele af bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen, ansvaret herfor (kompetencen) og finansieringen heraf i provstiudvalget.

Der kan enten være tale om hele bygningsadministrationen og -vedligeholdelsen eller dele heraf, såsom:

- Kirker
- Præsteboliger

- Landbrugsejendomme
- Sognegårde
- Øvrige bygninger

Med lovforslagets § 11, stk. 2, foreslås det, at udgifter til forsøg i medfør af § 3, stk. 2 og 3, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Ved disse forsøg nedsættes ligningentil de menighedsråd, der deltager, tilsvarende som led i den almindelige budgetproces. Menighedsrådet tildeles derved ikke midler til at løfte de nævnte opgaver, da de varetages af provstiudvalget.

Udgangspunktet for forsøg med flytning af opgaver m.v. er enighed mellem menighedsråd og provstiudvalg. Forsøgslovgivningen betyder dog, at provstiudvalget – ved uenighed – bliver forpligtet til at deltage i forsøget, hvis mindst 30 pct. af provstiets menighedsråd ønsker at samarbejde med provstiudvalget.

Ad 6 – Forsøgsramme vedr. placering af visse eller alle administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering heraf i provstiudvalget

I de konkrete forsøg afprøver enkelt-menighedsråd og samarbejdende menighedsråd en organisationsform, hvor menighedsrådene placerer administrative opgaver, ansvaret herfor (kompetencen) og finansiering i provstiet. Det kan f.eks. være opgaver som:

- Økonomi
- Bygningsadministration og vedligeholdelse
- Personaleområdet

Hvis menighedsråd placerer alle administrative opgaver m.v. hos provstiudvalget, har menighedsrådet alene ansvaret for de kirkelige aktiviteter og dermed også budget- og regnskabskompetence for disse.

Provstiudvalget kan ved denne model overtage arbejds giveransvaret for menighedsråd.

Med lovforslagets § 11, stk. 2, foreslås det, at udgifter til forsøg i medfør af § 3, stk. 2 og 3, hvor opgaver, kompetencer og finansiering placeres hos provstiudvalget, afholdes af provstiudvalgskassen. Ved disse forsøg nedsættes ligningentil de menighedsråd, der deltager, tilsvarende som led i den almindelige budgetproces. Menighedsrådet tildeles derved ikke midler til at løfte de nævnte opgaver, da de varetages af provstiudvalget. Menighedsråd har dog ansvar for budget og aflægning af regnskab for de midler, der budgetteres til kirkelige aktiviteter, og som afholdes af kirkekassen.

Udgangspunktet for forsøg med flytning af opgaver m.v. er enighed mellem menighedsråd og provstiudvalg. Forsøgslovgivningen betyder dog, at provstiudvalget – ved uenighed – bliver forpligtet til at deltage i forsøget, hvis mindst 30 pct. af provstiets menighedsråd ønsker at samarbejde med provstiudvalget.

Ad 7 og 8 – Intern organisering af menighedsrådets opgaver

I dag indeholder menighedsrådsloven en meget stram styring af, hvordan menighedsråd skal organisere sig internt. Der skal vælges en formand, en næstformand, en sekretær, en kasserer og en kontaktperson. Og der skal nedsættes et kirke- og kirkegårdsudvalg og et præstegårdsudvalg, hvis man er flere menighedsråd, der har fælles præst.

Internt i menighedsrådet kan der imidlertid være stor forskel på, hvor de enkelte medlemmers interesser og faglighed ligger, hvorfor det er relevant at undersøge, om man kan skabe større fleksibilitet i forhold til den interne organisering i de enkelte menighedsråd.

Ad 7 – Forsøgsramme vedr. ny organisering af menighedsrådets arbejde – Fra roller til ansvar og opgaver

Med denne forsøgsramme bliver det muligt for menighedsrådene at vælge mellem følgende modeller for en interne organisering:

A) Bestyrelsesmodellen med professionel forvaltning

Modellen forudsætter en administrativ ledelse/forvaltning, som gennemfører menighedsrådets beslutninger. Formandsposten og næstformandsposten bibeholdes. Herudover er det frivilligt, hvor menighedsrådet placerer opgaverne, som ligger under menighedsrådet ansvar. Denne model giver menighedsrådene mulighed for at f.eks. kontaktperson, sekretær, kirkeværge, kasserer ikke skal vælges, men at opgaverne i stedet placeres, som menighedsrådet ønsker. Den administrative ledelse refererer til formanden for menighedsrådet.

Modellen kan forbedre praksis i store sogne, hvor de mange enkeltmandsposter i menighedsrådet skygger for, at menighedsrådet træffer de politiske beslutninger, som gennemføres af medarbejdere.

B) Bestyrelsesmodel med arbejdende udvalg.

I bestyrelsesmodellen med arbejdende udvalg anvender menighedsrådet udvalg til at tage ansvaret for/udføre opgaverne vedrørende udvalgte områder inden for menighedsrådets opgaver/ansvar. Det kan være nedsættelse af et eller flere udvalg, herunder bl.a. administrationsudvalg (evt. delt op i økonomiudvalg og personaleudvalg) og kirkeudvalg.

Forenklingen i forhold til den nuværende lovgivning er, at udvalgene under menighedsrådene bidrager til at løse opgaverne i fællesskab, og at det fx er et personaleudvalg/forretningsudvalg og ikke en enkelt kontaktperson, der står alene med opgaverne med fx mange ansatte/arbejdspladser.

Modellen tilgodeser, at menighedsrådsmedlemmerne kan blive medlem af de udvalg, som de finder mest interessante. Det vil sige, at menighedsrådsmedlemmer potentielt set kan blive friholdt for specifikke opgaver og ansvar.

I denne model kan det afprøves, hvor meget kompetence menighedsrådet vil og kan delegerer til et udvalg.

Det samlede menighedsråd fastsætter budgetrammen for de enkelte udvalg. Hvert udvalg har kompetencen for sit område. Det er fortsat det samlede menighedsråd, der aflægger regnskab.

C) Formands/næstformandsmodellen

Formands/næstformandsmodellen er en model for mindre menighedsråd i små sogne, hvor de samlede opgaver er af meget lille omfang. Menighedsrådet har ansvaret for de områder, som i dag reguleres af roller/funktioner, men de konkrete opgaver, som ansvaret medfører, udføres af formand/næstformand. Forenklingen sker ved, at to enkeltpersoner kan varetage de meget få opgaver, det lille sogn har. Et eksempel er fx, at de samlede opgaver omkring sekretær, kirkeværge mm. kan være af så begrænset omfang, at det ikke giver mening, at der skal vælges til disse poster. De øvrige menighedsrådsmedlemmer kan i stedet anvende deres ressourcer på at få kirkens liv og vækst på dagsordenen.

Målgruppe:

Nogle sogne har allerede en praksis, som svarer til de ovennævnte modeller. Målet er at skabe mulighed for at undgå dispensationer og lovliggøre denne praksis, men også at gøre modellerne tilgængelige for sogne, der ikke selv har haft idéerne og overskuddet til at tilrettelægge arbejdet på en anden måde end lovgivningens hovedmodel.

Herudover vil der være menighedsråd, hvor lovgivning passer med den lokale praksis. De er ikke umiddelbart i målgruppen.

Ad 8 – Forsøgsramme vedr. fælles kontaktperson for flere menighedsråds personale

I konkrete forsøg under denne forsøgsramme afprøves en model, hvor et menighedsråd vælger en kontaktperson, som efter aftale med andre menighedsråd også er kontaktperson for deres ansatte. Denne kontaktperson varetager kontaktpersonens opgaver på vegne af de enkelte menighedsråd. Det betyder, at de øvrige menighedsråd ikke behøver at vælge en kontaktperson, men at de enkelte menighedsråd fortsat har ansvaret for deres ansatte.

Menighedsrådene samarbejder i konkrete forsøg under denne forsøgsramme ikke om personale, men har fortsat hver deres personale. Dermed kan en kontaktperson, der er valgt i et af menighedsrådene, udfylde funktionen for flere menighedsråds personale.

I forsøgsrammen er der fokus på den funktion (opgaven), som kontaktpersonen har i forhold til personaleledelsen, og ikke på rollen som arbejdsgiver (kompetencen), som stadig ligger hos hvert menighedsråd.